

## DE BEST BEWAARDE BABY



### Wolharige mammoet

**H**et is 2007. Rendierherder Yuri Khudi en zijn kinderen wandelen door het koude noorden van Rusland. In de verte zien ze iets uit de sneeuw steken. Vast een dood rendier, toch? Als ze dichterbij komen, ziet de herder dat ze een ongelooflijk grote schat hebben ontdekt. Geen bevroren rendier, maar een prachtig bewaard gebleven stokoud wolharig babymammoetmeisje.

Een bot of schedel van een lang uitgestorven dier vinden is al bijzonder. Maar een heel beest dat ook nog eens veel meer is dan alleen botten, dat mag je wel een wonder noemen. Klein probleem: de herder dacht meteen aan een oud-Russisch volksverhaal. Wolharige mammoeten zijn dieren van de onderwereld, en ze aanraken brengt ongeluk. Khudi keek dus wel uit. Hij liet het wonder liggen en reisde naar een vriend, die er een onderzoeker bij haalde. Met z'n allen gingen ze enkele dagen later terug naar de vindplaats. Maar van het mammoetmeisje ontbrak elk spoor. Khudi rook onraad. Zou zijn neef, die in de buurt was gesignaleerd, er met de buit vandoor zijn gegaan? Het team ging op zoek, en in een dorpswinkel vonden ze hun schat terug. De neef had het mammoetmeisje op zijn sneeuwscoo-

ter geladen en verkocht aan de winkelier, voor twee sneeuwscooters en een jaar gratis eten. Nu lag het eeuwenoude wondertje daar zomaar in een hoekje.


Mensen maakten foto's, zwerfhonden knabbelden aan stukjes van haar oor en aan plukjes van haar staart. Met hulp van de politie werd ze in veiligheid gebracht. Niet meer zo perfect als toen ze nog in de sneeuw lag, maar nog altijd veel perfecter dan alle eerder gevonden mammoeten.

De mammoet werd Lyuba gedoopt, naar de vrouw van de herder. De naam betekent 'liefde' in het Russisch. Toepasselijk, want daaraan heeft ze geen gebrek sinds ze in veiligheid is gebracht. Ze werd voorzichtig naar Japan gevlogen voor een scan, naar Sint-Petersburg voor tests en kleine operaties... Ze kreeg de afgelopen jaren een eersteklas tour rond de wereld, om overal uitgebreid te worden bewonderd en beschreven.

Lyuba is de beroemdste mammoet van de wereld. Jammer dat ze er zelf niks van merkt; haar hart stopte 40.000 jaar geleden al met kloppen. En haar harige jasje had ze in al die tijd uitgedaan, maar haar huid, organen, ogen en zelfs haar wimpers zijn nog in geweldige staat. Lyuba was maar







een maand oud geworden, ontdekten de onderzoekers. Ze weegt 50 kilo, is 85 centimeter hoog en 130 centimeter lang. In haar buik zat nog melk van haar moeder, en wat onverteerd gras. En poep van een volwassen mammoet: haar moeder. Een vies maar slim middelje om eten beter te kunnen verteren. Lyuba is de mooiste. Maar ze is niet de enige prachtig bewaard gebleven wolharige mammoet. Vooral uit permafrost (grond die altijd bevroren is) in Siberië en het noorden van Canada en Alaska zijn meer ingevroren mammoetmummies tevoorschijn gekomen. Door de kou zijn ze niet vergaan, en dus weten we nu veel over ze. Dat onze voorouders ook nog een tijdje samen met ze leefden, helpt trouwens ook. Die jaagden op ze en bouwden hutjes van hun botten en vacht, maar vereeuwigden ze gelukkig ook in muurtekeningen en beeldjes.

Mammoeten zijn familie van de olifant, dat zal geen verrassing zijn. De wolharige was de kleinste van alle mammoetsoorten. De allergrootste ooit gevonden was 3,7 meter hoog, maar meestal was een vrouwtje ruim 2,5 meter en een mannetje bijna 3,5 meter hoog. Ongeveer zo groot als een Afrikaanse olifant. Een baby woog tot 90 kilo, een volwassen vrouwtje ongeveer 4000 kilo en een mannetje soms wel 6000 kilo. Het wollige beest leefde dus vooral in koude gebieden. En daar was het goed voor uitgerust, met een dikke huid en vetlaag en kleine oren,

#### Vanwaar de naam?

**Mammoet** zou 'aardmol' betekenen in het oud-Russisch: een ondergronds levend dier dus, zoals in die wilde volksverhalen. Er zit een kern van waarheid in, aangezien Lyuba en de andere mammoetmummies uit de aarde tevoorschijn kwamen. Wie weet hoeveel er nog in de bodem verborgen zitten...

#### Wanneer leefde hij?

De **wolharige mammoet** leefde van ongeveer 300.000 tot 4000 jaar geleden.

#### Waardoor verdween hij?

De allerlaatste legde waarschijnlijk 4000 jaar geleden het loodje op het eiland Wrangel, in de Noordelijke IJzee. Of mammoeten verdwenen door de jacht of door het warmer en nat-ter wordende klimaat is een raadsel. Misschien wel door allebei. Niemand die het zeker weet.

#### Trouwens...

Aan de Amerikaanse universiteit Harvard probeert professor George Church al jaren om stukjes DNA van de **wolharige mammoet** in cellen van Aziatische olifanten te planten. Hij hoopt dat het hem uiteindelijk zal lukken om een mammoetolifantembryo te laten groeien in de buik van zo'n olifant. Zou daar dan na 22 maanden een olifantenmammoetmix uit tevoorschijn kunnen komen? Een dier dat net zoals de **wolharige mammoet** en in tegenstelling tot de Aziatische olifant heel goed tegen kou kan?



om zo min mogelijk warmte te verliezen. Een volwassen mammoet had oren van 30 centimeter. Dat is niks vergeleken met die van een Afrikaanse olifant, die zo'n 2 meter kunnen worden. Zijn lange vacht was een dikke deken in geelbruin, roodbruin of bijna zwart. En hij had een klein harig staartje dat er niet zo snel afvroor en ook nog eens een ideale vliegenmepper was. Dat was niet zijn enige gereedschap: hij had ook nog een dikke, stevige slurf. En met zijn grote gekromde slagstanden kon hij vijanden te lijf gaan en – een stuk vredelievender – plantjes uit de bodem schoffelen.

Wolharige mammoeten denderden in kuddes over de koude, droge graslanden van Siberië (Rusland) tot Engeland, en in Noord-Amerika. Jawel, ook in Nederland dus. Én in het Noordzeegebied tussen Nederland en Engeland, want daar lag in

de ijstijd geen water. Een oogverblindende ijsbaby zul je hier in de buurt niet vinden, daar is het niet koud genoeg voor. Maar er is wel een kans dat je met veel geduld en slim zoeken zelf een stukje wolharige mammoet vindt.

Wil je Lyuba bekijken als ze niet op tour is, dan moet je afreizen naar haar vaste woonplek, in het Shermanovskiy Museum in de Russische stad Salechard. In het Natuurhistorisch Museum Rotterdam kun je ook andere stukjes mammoet zien. In de opslag van Naturalis in Leiden ligt de grootste collectie mammoetbotten van de wereld. En een versteende mammoetdrol.